

Kultusz és megemlékezés

Örvendtes, hogy Szegeden kultusza kezd lenni a XX. század legnagyobb magyarjának, Szent-Györgyi Albertnek. Egyelőre egy eldugott utca, egy parányi tér, két szerény emlékszoba és egy egész alakos szobor tanúsítja ezt.

Nem feledkeztek meg születésének 125. évfordulójáról (szeptember 16.), a Délmagyarország cikket szentelt neki a szeptember 22-i számban. A cikk első megállapítása, hogy „számos legenda él a tudós életével kapcsolatban a közhiedelemben”. Ezek közt sok a téves is, sőt dehonesztáló melléfogások is akadnak. Szent-Györgyi Albert megérdemli, hogy valós kép alakuljon ki róla, ezért kijavítjuk a cikk néhány tévedését a súlyosabbak közül.

A híres ötórai teákon nem tanítványai, hanem munkatársai vettek részt naponta.

Nem fedezte fel a C-vitamint, hanem ő volt az első kémiai azonosítója. Nem ezért kapott Nobel-díjat, bár jelölték rá, de a bizottság megállapította, hogy a C-vitamin-kutatásban senki sem szerzett a díjra méltó érdemeket. A sejt-légzésben elért áttörés, a fumarinsav-katalízis felfedezése kellett még, hogy Nobel-díjas lehessen.

Magyarországnak a második világháborúból való kiugrása nem azért hiúsult meg, mert a németek tudomást szereztek „a szövetségesekkel va-

ló tárgyalásairól”, pontosabban az ankarai amerikai nagykövethoz eljuttatott feljegyzéséről. Hitler nem követelte Horthytól Szent-Györgyi elfogatását, erről megbízható dokumentumok tanúskodnak.

Szent-Györgyi sokféle sportot űzött, de nem kosárlabdázott, már csak alacsony termete miatt sem. (A röplabdát is fejmagasságban kifeszített hálónál űzték az intézet udva-

Szent-Györgyi Albert szobra az egyetem központi épületének lépcsőjén. FOTÓ: SCHMIDT ANDREA

rán, mint erről egy fénykép tanúskodik.)

Nagyon megalázó a cikk alábbi megállapítása: „A hölgyeknek a szóbeszéd szerint a tudós is nagy rajongója volt, főként az első feleségétől, Demény Kornéliától való válása után, míg meg nem ismerte Borbíró Mártát és feleségül nem vette 1941-ben.” 1938 őszétől 1939 őszéig külföldön volt Szent-Györgyi, első feleségével együtt. Miután egyedül hazatért, szerelem alakult ki közte és egyetemi tanártársa, Miskolczy Dezső felesége, Borbíró Márta között. (Megismerkedésre tehát már nem volt szükség.) Ez a kapcsolat nem sokkal Szent-Györgyi hazatérése után kezdődhetett, hiszen Miskolczy legkésőbb 1940 októberében egyedül távozott el Szegedről, a Kolozsvárra visszatért Ferenc József tudományegyetemmel. Egyetlen év töredékéről (!) lehet tehát szó, amit a hölgyek iránti rajongásra fordíthatott volna. Persze ha a csapodárság hírébe kerül, nemigen

számíthatott volna a komoly Márta mély érzelmeire.

A cikk külön közöl „négy érdekességet”. Az első szerint a felesége által adott paprikát nem akarta megenni, inkább elvitte a laboratóriumba. Nem erről van szó, hanem egy unalmas ven-

Nem fedezte fel a C-vitamint, hanem ő volt az első kémiai azonosítója. Nem ezért kapott Nobel-díjat (...)

dégtől kívánt így megszabadulni. (Tudjuk az illető professzor nevét, de kegyeletből nem adjuk közre.) A második szerint a szovjet–finn háború és a Nobel-díj átvétele közel esett egymáshoz. Csaknem három év volt köztük. A negyedik szerint Hitler SS-tiszteket küldött Szent-Györgyi elfogására. Nem küldött, mert Szent-Györgyit nem tartotta veszélyes ellenállónak.

A harmadik érdekesség igaz, legfeljebb fogalmazása lehetne precízebb. Szent-Györgyi ugyanis nem „vett részt a Szent Korona hazaszállításában”, hanem tagja volt a kísérő amerikai delegációnak.

Mindezekről eltekintve jó, hogy írtak Szent-Györgyi Albertről.

Dr. Marton János, Szeged